

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

nota

Directieraad RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 5.1.2e
info@rivm.nl

Agendapunt voor de Directieraad RIVM

Nota nummer
02.132/21 DR

Agendapunt (titel)	Pandemic Disaster Preparedness Centre
Vertrouwelijk	Nee
Auteur	5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e
Indienend DR lid	5.1.2e, 5.1.2e
Datum indiening	24 februari 2021
Status	Ter besluitvorming
Medezeggenschap	NVT
Gevraagd Besluit	Stemt de DR in met ons advies
Eerdere relevante DR-besluiten	geen

Afstemming

Er is afgestemd met:	5.1.2e en 5.1.2e
Er is inhoudelijke afstemming met:	5.1.2e
<i>Indien bovengenoemde afstemming niet tot instemming heeft geleid: afwijkende opvatting(en) hieronder kort weergeven:</i>	

Korte toelichting op vraag

Het Erasmus MC, de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam lanceerden op 21 januari het '[Pandemic and Disaster Preparedness Center](#)', waar sociologische (EUR), medisch-biologische (EMC) en technische (TUD) kennis samen worden gebracht. Het Pandemics and Disaster Preparedness Center heeft de ambitie om een belangrijke rol spelen in de voorbereiding op toekomstige rampen en pandemieën. Daarnaast zijn er veel andere initiatieven op dit gebied. Doel van deze nota is afstemming in de DR over hoe het RIVM zich verhoudt tot het 'Pandemic and Disaster Preparedness Center' (PDPC) en andere initiatieven.

Financiële gevolgen

Hou er rekening mee dat na besluit van de DR dit document openbaar wordt.

Financiële gevolgen:	Er zijn vooralsnog geen financiële gevolgen
Voorstel voor dekking van de financiële gevolgen:	

Personele gevolgen

Personele gevolgen:	Er zijn vooralsnog geen personele gevolgen
Voorstel voor dekking van de personele gevolgen:	

Risico's

Risico's:	Er zijn geen risico's
Beheermaatregel per risico	

Vervolg (proces, planning en communicatie)

<ul style="list-style-type: none"> • Is de DR het eens met ons advies om op twee sporen onze rol t.a.v. het PDPC te verkennen? • Is de DR het eens om een groepje experts te formeren die de andere initiatieven in kaart brengen? • Is er voldoende zicht op de beweging ter voorbereiding op de kabinetsformatie (zoals formatie fiches) en hoe pandemic preparedness hierin een plaats krijgt, of wil de DR dat daar meer op ingezet wordt?

Bijlagen (alleen toevoegen indien noodzakelijk voor besluitvorming; maximaal 2 A4-tjes)

Zie Bijlage 1

Bijlage 1: Discussie nota Pandemic and Disaster Preparedness Center.

5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, .2, 5.1.2e, 5.1.2e
BDR 24 feb 2021

Aanleiding: Het Erasmus MC, de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam lanceerden op 21 januari het '[Pandemic and Disaster Preparedness Center](#)', waar sociologische (EUR), medisch-biologische (EMC) en technische (TUD) kennis samen worden gebracht. Het Pandemics and Disaster Preparedness Center heeft de ambitie om een belangrijke rol spelen in de voorbereiding op toekomstige rampen en pandemieën. De vraag ligt voor: hoe verhoudt het RIVM zich tot dit kenniscentrum? Aan BDR is gevraagd om een DR-discussie voor te bereiden door informatie in te winnen over de missie en doelstellingen van dit kenniscentrum.

Doel: afstemming in de DR over hoe het RIVM zich verhoudt tot het 'Pandemic and Disaster Preparedness Center' (PDPC) en andere initiatieven.

Context (ten behoeve van beeldvorming)

- Het PDPC ressorteert onder de paraplu van de [Convergentie](#). Dit is een al bestaande geïntensiverde samenwerking tussen TU Delft, Erasmus MC en EUR op kennisontwikkeling t.b.v. integrale aanpak van maatschappelijke problemen.
- Het PDPC brengt wetenschappers met kennis van pandemische dreigingen en andere zoals klimaat gerelateerde calamiteiten samen, om te bouwen aan een onderzoeksagenda voor de toekomst voor wetenschappelijk onderbouwde paraatheid op het gebied van uitbraken en klimaatrampen. Dit is volgens de initiatiefnemers nog nergens belegd (zie appendix).
- Er zijn inmiddels 50 ingenieurs, artsen en wetenschappers van de deelnemende instituten aangesloten bij het PDPC. Het RIVM is niet betrokken bij het PDPC terwijl we vaak een majeure rol spelen bij de advisering van het beleid voor het bestrijden van uitbraken en rampen en Nationale Veiligheid
- Volgens 5.1.2e 5.1.2e is de insteek is dat het PDPC wetenschappelijke kennis ontwikkeld. Het richt zich op kennisontwikkeling met de focus op methodisch en fundamenteel onderzoek.
- De gemeente Rotterdam ondersteunt het initiatief en zal als een soort *fieldlab* fungeren.
- Het is op dit moment nog niet duidelijk wat de status en omvang van dit initiatief zal worden en hoe het ingebed is in het veld dat zich bezighoudt met pandemieën, rampen en veiligheid.
- 5.1.2e is een boegbeeld van het PDPC.
- PDPC zal nauw gaan optrekken met het Netherlands Center for One Health (NCOH), waar 5.1.2e ook een belangrijke rol in vervult. RIVM is ook bij het NCOH aangesloten.
- Reacties vanuit het academische en crisisbeheersingsnetwerk zijn: waarom een regionaal initiatief, moet dit niet landelijk? Welke partijen ontbreken?
- Ook een aantal RIVM'ers is bevraagd vanuit het gezondheids- en crisisbeheersingsnetwerk: hoe verhoudt RIVM zich tegen over dit initiatief?
- Vooral nog is RIVM niet benaderd vanuit PDPC om deel te nemen, RIVM is niet van te voren op de hoogte gebracht van dit initiatief.
- Naar aanleiding van de Covid-19 ontstaan meer initiatieven om pandemic preparedness, nationaal en internationaal, in de toekomst te versterken. O.a. vanuit de Topsector Life Sciences & Health - Health Holland is een plan voor een deltaplan Pandemic Preparedness opgesteld en recent verspreid. Dit Deltaplan is nog in concept waarin niet is uitgewerkt hoe dit plan zich verhoudt tot het PDPC. Het lijkt voor een klein deel te overlappen (wetenschappelijk onderzoek naar virusdreigingen, vaccins, virusremmers). Ook het deltaplan zegt verbinding met het NCOH te hebben. DG RIVM heeft gereageerd naar Health Holland dat eerst de Covid evaluatie afgewacht zou moeten worden. De KNAW komt met een programma pandemic preparedness.

- De Europese Commissie (EC) zet in op vorming van een Europese Gezondheidsunie die gericht is op de voorbereiding op en bestrijding van toekomstige grensoverschrijdende gezondheidsdreigingen. Het gaat onder meer over verbeteringen in de voorbereiding, organisatie van de crisisstructuur en voorstellen voor versterking van de mandaten van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) en van het Europees Geneesmiddelen Agentschap (EMA).¹ Later dit jaar wordt een voorstel voor een nieuw Europees biomedisch agentschap verwacht, de HERA-autoriteit (“EU Health Emergency Preparedness and Response Authority”) maar vorige week kwam de EC al met een voorloper in de vorm van een mededeling over een “HERA Incubator” met concrete maatregelen om centrale coördinatie te voeren op de totale keten van vaccinontwikkeling, -markttoelating, (voor-)aankoop en -productie om de huidige crisis te bestrijden.
- Ook in Horizon Europe (het Europees Kaderprogramma voor onderzoek en innovatie) is aandacht voor *pandemic preparedness and response* via onderzoeksconsortia en partnerschappen. 5.1.2e (LCI) zit namens Nederland (in afstemming met VWS en andere partijen) in de schrijfgroep voor het nieuwe Europese *Partnership for Pandemic Preparedness* om de focus hiervan mede te bepalen.
- Elk land doet voorstellen voor investeringen vanuit een Europees Herstelfonds (RRF). In Nederland hebben Financiën en EZK de regie. Een fiche van VWS over *pandemic preparedness* was nog niet voldoende onderbouwd en staat vooralsnog niet op de short list. RIVM kan meedenken bij steviger neerzetten.
- Vanuit de WHO loopt momenteel de review van de Internationale Gezondheidsregeling (IHR)². Hoe kan implementatie en naleving van de IHR paraatheid en respons versterken. Er wordt oa opgemerkt dat het mandaat van de Nationale Focal Points (het Clb voor Nederland) te nauw zou zijn. RIVM geeft via VWS input op het tussenrapport van de review. Van belang is ook dat de Europese voorstellen zich verhouden tot de IHR en er geen overlap in taken ontstaat.
- Ook heeft de WHO het *Independent Panel for Pandemic Preparedness and Response* (IPPR)³ ingesteld voor een onafhankelijke evaluatie van de ervaringen en lessen die zijn opgedaan tijdens de internationale respons op COVID-19. Het eindrapport zal worden gepresenteerd bij de 74e World Health Assembly eind mei. In aanloop naar dit politiek momentum zal versterking (en financiering) van de WHO nog meer onderwerp zijn van internationale discussie.
- Tot slot is er nog de vraag van de Tweede Kamer (motie Kuik⁴) naar een studie over de meerwaarde en mogelijkheden van een Nederlandse Global Health Strategie, waarover BZ en VWS van mening verschillen hoe breed (inclusief internationale gezondheidsbedreigingen voor Nederland) of smal (focus op ontwikkelingssamenwerking) dit moet worden opgepakt. Inmiddels heeft Kuik aangekondigd dat ze zelf een adviesaanvraag gaat doen bij de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV). Over de adviesaanvraag wordt deze week gestemd in de Kamer (25/2). Naar verwachting heeft deze adviesaanvraag de ‘brede’ insteek. Dit raakt ook aan *preparedness*.

Contacten die het RIVM heeft om meer informatie te halen.

- OMT-lid 5.1.2e e

¹ Een pakket aan voorstellen is op 11 november 2020 gepubliceerd. Op 22 januari 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de Nederlandse positie en inzet

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_en#documents

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/22/kamerbrief-inzake-informatievoorziening-over-nieuwe-commissievoorstellen>

² <https://www.who.int/teams/ihr/ihr-review-committees/covid-19>

³ <https://theindependentpanel.org/>

⁴ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z23498&did=2020D49542>

- 5.1.2e 'Techniek Bestuur en Management' is 5.1.2e, 5.1.2e
5.1.2e voorganger 5.1.2e)
- 5.1.2e 5.1.2e (vallend onder faculteit 'Techniek, Bestuur en management van 5.1.2e werkt samen met 5.1.2e (M&V/VLH, 5.1.2e 5.1.2e in projecten tav Nationale Veiligheid

Duiding (ten behoeve van oordeelsvorming):

- Het PDPC is een sterk initiatief met wetenschappelijk zeer gerenommeerde deelnemers en richt zich zowel op uitbraken van infectieziekten als op rampen bestrijding. In ons advies willen we daar onderscheid in maken.
- Wat de pandemiekant betreft lijkt het ons goed om te onderzoeken wat de plannen zijn van het PDPC en daarbij oog te houden voor onze rol richting het beleid. Goed om onderscheid te maken tussen onze rol, beleidsadvisering en wetenschappelijk onderzoek dat het PDPC beoogd. Samenwerking met het PDPC kan van meerwaarde zijn voor onze wetenschappelijke onderbouwing.
- Bij de rampenkant wordt nu een evaluatie uitgevoerd van de veiligheidsregio's en de noodzaak om landelijk beter voorbereid te zijn op rampen nu. RIVM is daarbij betrokken zonder verbinding met het PDPC hetgeen wel wenselijk lijkt.
- Het PDPC richt zich met name op wetenschappelijk onderzoek terwijl RIVM vaak in de praktijk betrokken is bij infectieziekte/rampenbestrijding. Kennis die het PDPC genereert kan van belang zijn voor RIVM en voor scenario ontwikkeling.
- Verder zijn er meerdere initiatieven n.a.v. Covid-19 om de pandemische preparedness in de toekomst te versterken, maar wel één waarbij een (inter)nationaal gerenommeerde viroloog is betrokken. Uniek aan het PDPC is dat ze 'rampen' meenemen.
- Momenteel wordt er richting de verkiezingen gesproken over een punt wat mogelijk terug zal komen in de kabinetsformatie namelijk of er een planbureau voor veiligheid dient te komen? Vooral nog is er bij de nationale veiligheid een 'vacuum' tussen strategie (scenario denken) en operatie (capaciteiten/voorbereid zijn), en in dat gat springt het PDPC nu. PDPC lijkt regionaal, en wat de overheid voorstelt is landelijk.
- Het onderwerp sluit aan bij de huidige tijden en het RIVM speelt een majeure rol in uitbraken, crisisbeheersing, rampen en bestrijding.
- Het is belangrijk om eerst de problemen te kennen, voordat er oplossingen worden gemaakt. Daarom is het enerzijds verstandig eerst de evaluaties af te wachten, maar anderzijds dienen we ook kansen te benutten die mogelijk opkomen vanwege de verkiezingen in Nederland en de lopende internationale discussies. Ook voor de invulling van de rol van het RIVM in initiatieven voor toekomstige pandemic preparedness.
- Zou er een rol weggelegd zijn voor VWS/RIVM om initiatieven zoals PDPC en het Deltaplan van health Holland landelijk te verbinden?
- Het is belangrijk dat we nu nadenken over een communicatielijnen van het RIVM op initiatieven zoals het PDPC omdat het RIVM en de medewerkers daar vragen over krijgen. Dan is het goed als iedereen het zelfde antwoord geeft.
- Voor de internationale initiatieven van de Europese Commissie zullen de genoemde activiteiten meer capaciteit vergen van het RIVM (bijvoorbeeld voor rapportageverplichtingen en audits). RIVM geeft via VWS input voor de behandeling van deze voorstellen in het Europese besluitvormingstraject.
- De WHO activiteiten raken aan het werk van RIVM als Nationaal Focal Point en bijvoorbeeld de referentielabs en WHO Collaborating Centres die RIVM huisvest. RIVM geeft via VWS input op de WHO discussie.

Ons advies

We zien twee lijnen voor PDPC, één voor de pandemie- en één voor de disaster-kant

- Voor de pandemie-kant stellen we voor om een besluit over of en hoe we deelnemen (als PDPC daar voor open staat) pas nemen ná de evaluatie van de Covid-19 crisis. Ondertussen kunnen we via bestaande connecties meer informatie verzamelen over de plannen van het PDPC en of zij een rol zien voor het RIVM.
- Voor de disaster-kant stellen we voor om een expert te vragen op korte termijn te verkennen wat de insteek is van het PDPC en hoe de NCTV kijkt naar dit initiatief en hoe dit past in de rol van het RIVM. De evaluatie van de veiligheidsregio's wordt nu uitgevoerd en RIVM is betrokken maar niet in verbinding met het initiatief van PDPC.
- Het is wenselijk dat het RIVM het PDPC met VWS bespreekt, VWS/PG heeft het al geagendeerd voor hun overleg met Clb. De vraag is hoe zij dit initiatief zien in relatie tot onze rol (of meteen de ook in relatie tot andere initiatieven). Pandemic preparedness is door Hans in BR gebracht en komt er een nota van DGV voor BR VWS, met input van RIVM.
- We dienen een communicatielijntje te formuleren zodat we een gelijklopende boodschap laten horen. Voorstel daarvoor is: Het PDPC is een mooi initiatief en we verkennen de mogelijkheden met PDPC. RIVM zal in overleg met PDPC en andere partijen haar toekomstige positie bepalen.
- Er is een formatie fiche over zoönose (vanuit LNV) en WHO. Zijn we vanuit RIVM hierbij aangesloten of moeten/willen we dat zijn?

Andere initiatieven

- Er zijn veel internationale initiatieven. Het is de vraag hoe tot goede keuzes komen waar het RIVM in stapt?
- Het is noodzakelijk om die goed in beeld te hebben en te bespreken met VWS en zaken waar mogelijk met elkaar in verbinding te brengen. Dat vraagt regie en coördinatie van VWS maar ook van RIVM waar dat kan. Voorstel is dat een klein groepje experts gevormd wordt om die initiatieven in kaart te brengen en daarover te rapporteren aan de DR.

Discussie punten (ten behoeve van besluitvorming):

- Is de DR het eens met ons advies om op twee sporen onze rol t.a.v het PDPC te verkennen?
- Is de DR het eens om een groepje experts te formeren die de andere initiatieven in kaart brengen?
- Is er voldoende zicht op de beweging ter voorbereiding op de kabinetsformatie (zoals formatie fiches) en hoe pandemic preparedness hierin een plaats krijgt, of wil de DR dat daar meer op ingezet wordt?

Appendix Beschrijving PDPC

<https://amazingerasmusmc.nl/actueel/pandemic-disaster-preparedness-center-bereidt-straks-beter-voor-op-rampspoed/>

Het plan voor een Pandemic & Disaster Preparedness Center is gebaseerd op een wens van 5.1.2e, die hoopt dat de huidige waakzaamheid niet afzwakt als straks de 5.1.2e pandemie weer onder controle is.

‘Iedereen realiseert zich nu wat een gigantische impact een mondiale pandemie heeft op alle aspecten van de samenleving. Het is daarom nú tijd om door te pakken. In een overleg met collega-wetenschappers van de TU Delft bleek dat er grote parallellen zijn met onderzoek naar rampen, een onderzoeksveld waarin de TU Delft topexpertise in huis heeft’, aldus 5.1.2e

Het idee wordt uitgewerkt door een groep enthousiaste experts. TU Delft en Erasmus MC zijn, samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam, verbonden in samensmelting van expertises: de Convergentie. In dit samenwerkingsverband wordt sinds ruim een jaar de medisch-biologische expertise van het Erasmus MC als het ware gefuseerd met de technologische kennis van de TU Delft en de sociologische kennis van de EUR.

Het Pandemic & Disaster Preparedness Center ressorteert onder de paraplu van de Convergentie. Er zijn inmiddels al vijftig ingenieurs, artsen en wetenschappers van de deelnemende instituten aangesloten bij het PDPC. De gemeente Rotterdam ondersteunt het initiatief van harte.

De huidige pandemie levert een schat aan informatie en geleerde lessen voor de toekomst op. Het Pandemic & Disaster Preparedness Center vindt dat de voorbereiding beter moet en kan. ‘De razendsnelle ontwikkeling van een nieuw soort vaccins was mogelijk door jarenlange investering in fundamentele kennis’, zegt 5.1.2e ‘Die investering is ook nodig voor de blik op de toekomst: welke andere virusdreigingen zijn er? Hoe worden die herkend? Wat maakt virussen overdraagbaar? Kunnen we uitbraken en pandemieën voorspellen? Kunnen we vaccins ontwikkelen voor hele groepen virussen?’

Ook van eerdere andersoortige calamiteiten, zoals overstromingen, hittegolven en periodes van extreme droogte hebben wetenschappers veel geleerd. Van veel geleerde lessen heeft de samenleving ook al profijt gehad. Denk aan de komst van de Deltawerken die na de watersnoodramp van 1953 werden gebouwd.

Door al die kennis en data samen te brengen in een soort stuwmeer van gegevens, kan het Pandemic & Disaster Preparedness Center rampscenario's gaan simuleren, waardoor zwakke plekken in het systeem aan het licht komen. Daar kunnen vervolgens, met onder meer stedenbouwkundigen, architecten, landschapontwikkelaars, gedragswetenschappers én burgers, oplossingen voor worden bedacht.

Een incident zoals een overstroming of een pandemie zet altijd een waterval aan consequenties in werking. Door wetenschappelijke data te verzamelen en met elkaar in verband te brengen, kunnen bepaalde nadelige gevolgen, de pressurepoints, in beeld worden gebracht. Zo wordt duidelijk dat de Covid-pandemie niet alleen mensen ziek maakt, maar dat daardoor het hele gezondheidszorgsysteem vast loopt.

Daarbij zijn inmiddels al diverse samenwerkingen tussen onderzoekers van de TU Delft en Erasmus MC gestart tijdens de pandemie. Uit deze ellende moet je dus kennis worden geput die kan worden ingezet voor een betere voorbereiding. Of om het in medische termen uit te drukken: voor predictie en preventie.

Het Pandemic & Disaster Preparedness Center (PDPC) werkt aan interessante testprojecten, zoals dat van 5.1.2e (TU Delft), 5.1.2e daarvan. ‘In dit testproject simuleren we stormen en andere rampen. Dan komen er knelpunten bovendien, zoals stilstaand water als brandhaard voor besmettelijke ziekten’, illustreert 5.1.2e

‘Maar we signaleren ook blokkades van bruggen en tunnels. We kijken dan ook naar de effecten van verkeersstromen en effecten op het gedrag van mensen. Door samen te werken met andere expertises, kunnen we ook effecten op de gezondheidszorg in beeld krijgen.’

Deze kennis van logistiek wordt tevens gebruikt bij experimenten om het maatschappelijk verkeer weer veilig te heropenen tijdens deze pandemie. Alle gegevens kunnen vervolgens worden gebruikt om trainingen te doen. En ze kunnen worden gedeeld met beleidsmakers, om antwoord te krijgen op de vraag: wat gaan we doen om ons voor te bereiden?

De Erasmus Universiteit Rotterdam draagt in het Pandemic & Disaster Preparedness Center bij met onderzoek naar de sociale impact van rampspoed. ‘De huidige pandemie heeft een ongekend effect op de samenleving. Uit deze crisis leren wij dat bij een pandemie de sociale ongelijkheid groter wordt en dat menselijk gedrag een onbetwiste factor is voor crisisbeheersing’, aldus

5.1.2e verbonden aan de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences.

Nergens belegd

Wetenschappelijk onderbouwde paraatheid op het gebied van uitbraken en klimaatrampen is nog nergens belegd, realiseerden 5.1.2e en collega’s zich begin december. En: het zou zó zonde zijn als de huidige lessons learned en de waakzaamheid na de pandemie weer naar de achtergrond verdwijnen.

Winston Churchill zei na de Tweede Wereldoorlog: ‘Never waste a good crisis’. 5.1.2e heeft daaraan toegevoegd: ‘Sustain technology and boost creativity, invest in your future breakthroughs, and do it together.’

Met andere woorden: Zet het besef van ‘Dit-Nooit-Meer’ om in daden en blijf actief bezig met voorbereidingen op nieuwe rampen. Want één ding is zeker, waarschuwen wetenschappers: Met de grote veranderingen in de wereld, inclusief klimaatverandering in het achterhoofd is de vraag niet óf we met nieuwe rampspoed geconfronteerd gaan worden, maar wanneer.